

Довідкова інформація щодо регіональної співпраці газових операторів країн-членів ЄС

Сприяння регіональній співпраці є одним з базових принципів Директиви 2009/73/ЄС, що більш детально визначається в Регламенті (ЄС) №715/2009. Згідно з цими документами, від операторів ГТС з транспортування вимагається оприлюднювати кожні два роки Газові регіональні інвестиційні плани (далі – ГРІП [Gas Regional Investment Plans–GRIP])^[1].

Грунтуючись на аналізі існуючих транскордонних з'єднань газотранспортних систем та особливостях їх функціонування, а також беручи до уваги потреби у розвитку газової інфраструктури, оператори ГТС з транспортування, що входять до складу ENTSOG, узгодили 6 регіональних груп^[2] для формування ГРІП:

- ГРІП «Північ-Захід»: координатор Gasunie Transport Services (NL)
- ГРІП «Південь»: координатор GRTgaz (FR)
- ГРІП «Центрально-Східна Європа»: координатори BOG GmbH (AT) та GAZ-SYSTEM (PL)
- ГРІП «План взаємозв'язку Балтійського енергетичного ринку»: координатор AmberGrid (LT)
- ГРІП «Південний коридор»: координатор DESFA (GR)
- ГРІП «Коридор Південь-Північ»: координатори SRG (IT) та Fluxys (BE)

Зважаючи на статус України як повноправної країни-учасниці Енергетичного Співтовариства, а також беручи до уваги її географічне розташування, саме ГРІП «Центрально-Східна Європа» представляє для України найбільший інтерес (див. рис. 1).

Головною метою ГРІП «Центрально-Східна Європа» є всебічне відображення розвитку та функціонування газової інфраструктури в Регіоні на період 2014-2023 років. Цей документ також надає поглиблений аналіз аспектів, пов'язаних з ринковою інтеграцією та безпекою постачання енергоресурсу в контексті функціонування загальної регіональної газової мережі.

Регіон Центрально-Східної Європи (й подальший розвиток його місцевої газової інфраструктури) є одним із ключових для цілісного функціонування загальноєвропейського газового ринку та забезпечення безпеки газопостачання, оскільки він поєднує постачання (транзит) російського природного газу до країн Європи в цілому, потенціальні нові джерела / маршрути ресурсної бази, і два головні ринки збуту – Німеччину та Італію. Крім цього, Регіон має вихід на місткі підземні газові сховища, що розташовані за його межами.

Таким чином, співпраця між операторами ГТС в регіоні Центрально-Східної Європи є вирішальною у формуванні єдиного інтегрованого європейського газового ринку.

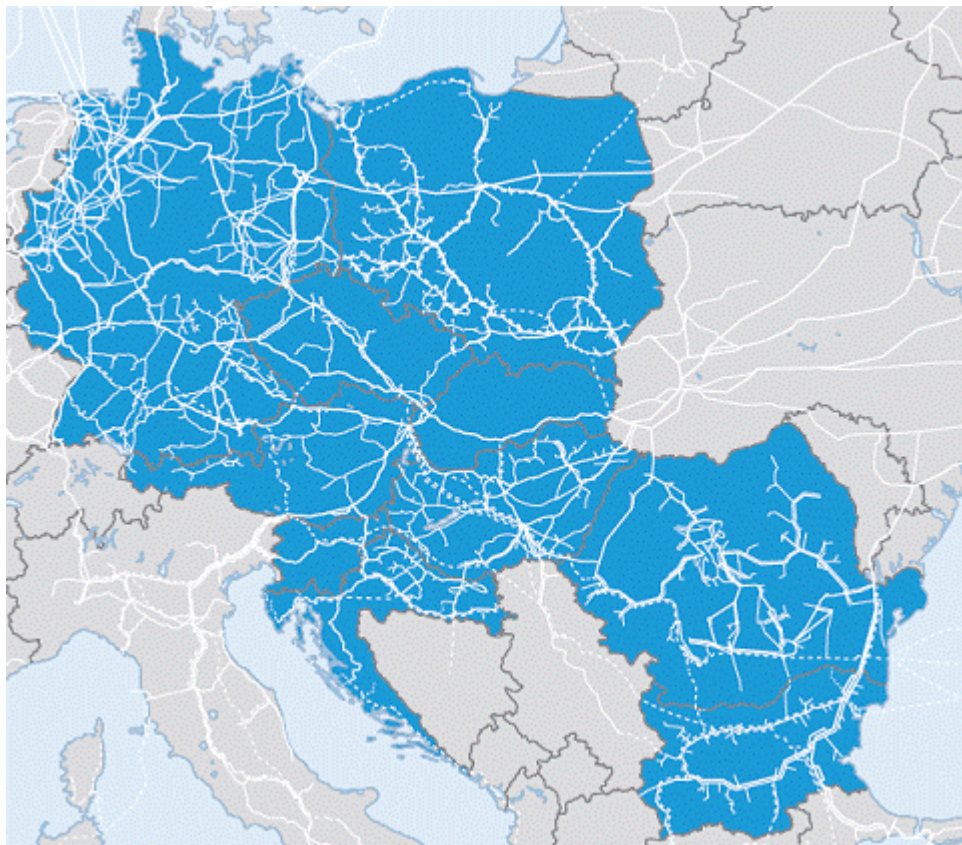

Рисунок 1 – Схематичне зображення регіону, що охоплюється в рамках ГРІП «Центрально-Східна Європа»^[3]

Планування та розвиток газової інфраструктури є суттєвим елементом для досягнення вимог Регламенту (ЄС) №715/2009.

88 із 109 інфраструктурних проектів, що увійшли до Переліку проектів загальноєвропейського значення в газовій галузі на період до 2020 року^[4], заплановано реалізувати саме в регіоні Центрально-Східної Європи протягом наступних 10 років (з них за 24 проектами вже схвалено Остаточне інвестиційне рішення). Реалізація цих проектів дозволить суттєво покращити функціонування регіональної газової мережі через: оновлення внутрішніх систем газопроводів (DE, PL, SK, SL), будівництво нових транскордонних газопроводів-інтерконекторів (SK-HU, RO-BG), здійснення транскордонного реверсного газопостачання (PL, RO), розширення інфраструктури підземних газових сховищ та будівництво / розширення LNG-терміналу (PL), а також загальної розбудови інфраструктури для забезпечення фізичної можливості для диверсифікації шляхів постачання ресурсної бази з країн Близького Сходу.

Одним з важливих розділів ГРІП «Центрально-Східна Європа» є оцінка здатності забезпечити попит на природний газ в країнах Регіону в разі порушення режиму газопостачання для існуючої газової інфраструктури та з урахуванням нових інфраструктурних проектів^[5]. Оцінка здійснювалася на основі двох сценаріїв, які передбачають можливі перебої в газопостачанні через країни-транзитери Україну та Білорусь в зимовий та літній періоди.

Результати розрахунку показали^[6], що, наприклад, порушення режиму газопостачання через український маршрут матиме негативний вплив на Болгарію та Румунію в зимовий період 2014/2015 і Хорватію в зимовий період 2018/2019. Усі інші

країни Регіону не матимуть негативного впливу від подібного перебою в газопостачанні. Результати розрахунків наведено в таблиці нижче.

Результати розрахунку показника «N-1»^[7] для зимового періоду

Країна	Період		
	01.10.2014-31.03.2015	01.10.2018-31.03.2019	01.10.2022-31.03.2023
Австрія	2,6327	2,7364	3,0200
Болгарія	0,4840	1,8684	1,7430
Польща	1,2243	1,0452	1,3175
Румунія	0,8414	1,000	1,0084
Словаччина	2,9404	2,8304	3,1222
Словенія	2,3850	1,5922	1,3811
Угорщина	1,0494	1,0138	1,0363
Хорватія	1,000	0,9748	1,2361
Чеська Республіка	2,7786	2,5512	2,6887

Водночас, усі країни Регіону отримали задовільний результат розрахунку показника «N-1» для літнього періоду, оскільки очікується, що кожна країна буде в змозі покрити попит на природний газ щонайменше протягом 76 діб навіть при одночасному порушенні режиму газопостачання через український та білоруський маршрути.

Крім цього, в ГРП «Центрально-Східна Європа» акцентується увага, що Російська Федерація є і залишатиметься головним постачальником природного газу до Регіону з мінімальною часткою 50% від загального обсягу газопостачання. Зберігання та внутрішнє видобування також відіграватимуть значну роль. Очікуване зниження внутрішнього видобування буде, головним чином, компенсуватися за рахунок російського газопостачання. Частка норвезького природного газу становитиме 10%. У разі перебоїв, російський газ буде компенсовано за рахунок збільшення частки норвезького природного газу (до 20%) та природного газу, що зберігається в європейських підземних газових сховищах. Усі інші джерела – Алжир, Лівія, країни Близького Сходу, поставки LNG – не відіграватимуть значної ролі.

^[1] Стаття 4 «Європейська мережа операторів ГТС з транспортування», Стаття 12 «Регіональна співпраця операторів ГТС з транспортування» Регламенту (ЄС) №715/2009.

^[2] В деяких випадках має місце часткове перекриття інфраструктури однієї групи частиною інфраструктури іншої групи.

^[3] Джерело: офіційний сайт ENTSOG (www.entsog.eu)

^[4] Затверджено Рішенням Європейської Комісії від 14.10.2013.

^[5] Алгоритм розрахунку показника здатності технічної пропускної потужності існуючої газової інфраструктури задовольнити потреби у природному газі у випадку порушення режиму газопостачання (показник «N-1») визначено у Додатку I Регламенту (ЄУ) №994/2010 щодо заходів із забезпечення безпеки газопостачання.

^[6] Розділ 5.2 «Порушення (при транспортуванні) через Україну», ГРІП «Центрально-Східна Європа».

^[7] Згідно з алгоритмом розрахунку показник «N-1» має дорівнювати або перевищувати 1. У всіх інших випадках мова йде про неможливість ГТС підтримувати встановлені режими газопостачання.